

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Κύρωση της από 24.3.2021 τροποποίησης της από 3.2.2020 επιμέρους Σύμβασης Δωρεάς για το Έργο Ι [Παράρτημα 5 του ν. 4564/2018] και της από 13.5.2021 τροποποίησης της από 6.9.2018 Σύμβασης Δωρεάς μεταξύ του Ιδρύματος «Κοινωφελές Ίδρυμα Σταύρος Σ. Νιάρχος» και του Ελληνικού Δημοσίου για την ενίσχυση και αναβάθμιση των υποδομών στον τομέα της υγείας και των παραρτημάτων της, ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού COVID - 19 και άλλες διατάξεις»

I. Γενικές παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως το επεξεργάστηκε η Διαρκής Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων, διαρθρώνεται σε τέσσερα (4) Μέρη και αποτελείται από ενενήντα ένα (91) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου, που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου.

Με τις διατάξεις του Μέρους Πρώτου (άρθρα 1-2) φέρονται προς κύρωση: α) η από 24.3.2021 τροποποίηση της από 3.2.2020 Επιμέρους Σύμβασης Δωρεάς – Έργο Ι (Παράρτημα 5 του ν. 4564/2018) της από 6.9.2018 κύριας Σύμβασης Δωρεάς μεταξύ του Ιδρύματος «Κοινωφελές Ίδρυμα Σταύρος Σ. Νιάρχος» και του Ελληνικού Δημοσίου για την ενίσχυση και αναβάθμιση των υποδομών στον τομέα της υγείας και των παραρτημάτων της, η οποία κυρώθηκε με τον ν. 4667/2020 (άρθρο 1), και β) η από 13.5.2021 τροποποίηση της από 6.9.2018 κύριας Σύμβασης Δωρεάς μεταξύ του Ιδρύματος «Κοινωφελές Ίδρυμα Σταύρος Σ. Νιάρχος» και του Ελληνικού Δημοσίου για την ενίσχυση και αναβάθμιση των υποδομών στον τομέα της υγείας, η οποία κυ-

ρώθηκε με τον ν. 4564/2018, τροποποιήθηκε την 5.11.2019 και κυρώθηκε με το άρθρο 26 του ν. 4638/2019, τροποποιήθηκε δε εκ νέου την 23.6.2020 και κυρώθηκε με τον ν. 4702/2020 (άρθρο 2).

Ειδικότερα, διά του άρθρου 1 κυρώνεται η από 24.3.2021 τροποποίηση της από 3.2.2020 Επιμέρους Σύμβασης Δωρεάς – Έργο Ι (Παράρτημα 5 του ν. 4564/2018) της από 6.9.2018 κύριας Σύμβασης Δωρεάς μεταξύ του Ιδρύματος «Κοινωφελές Ίδρυμα Σταύρος Σ. Νιάρχος» και του Ελληνικού Δημοσίου και τροποποιούνται όροι της με σκοπό τον εμπλουτισμό του Κλινικού Προγράμματος του προς κατασκευή νέου Γενικού Νοσοκομείου Κομοτηνής 'Ιδρυμα Σταύρος Νιάρχος (Γ.Ν.Κ.Ι.Σ.Ν.). Μεταξύ άλλων, αναθεωρείται το Διάγραμμα Γενικής Οργάνωσης του Έργου Ι (Παράρτημα 3 της Επιμέρους Σύμβασης Δωρεάς), η δαπάνη ολοκλήρωσης του οποίου υπολογίζεται, εκ νέου, μέχρι του ποσού των εκατόν δύο εκατομμυρίων (102.000.000) ευρώ, το οποίο απαλλάσσεται από τον Φ.Π.Α. σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 1 περ. ι-στ' του ν. 2859/2000, και καθορίζεται ως νέο χρονοδιάγραμμα πραγματοποίησης του Έργου Ι το χρονικό διάστημα των πενήντα τεσσάρων (54) μηνών από την ημερομηνία κύρωσης της από 24.3.2021 τροποποίησης της από 3.2.2020 Επιμέρους Σύμβασης Δωρεάς – Έργο Ι. Με το άρθρο 2 κυρώνεται η από 13.5.2021 τροποποίηση της από 6.9.2018 Σύμβασης Δωρεάς μεταξύ του Ιδρύματος «Κοινωφελές Ίδρυμα Σταύρος Σ. Νιάρχος» και του Ελληνικού Δημοσίου για την ενίσχυση και αναβάθμιση των υποδομών στον τομέα της υγείας και αυξάνεται, ιδίως, το συνολικό κόστος πραγματοποίησης των Έργων τα οποία εντάσσονται στην ανωτέρω Σύμβαση [τετρακοσίων εκατομμυρίων (400.000.000) ευρώ], στο ποσό των τετρακοσίων σαράντα τεσσάρων εκατομμυρίων (444.000.000) ευρώ, και παρατίθενται τα «Έργα» που περιλαμβάνονται στην εν λόγω Σύμβαση.

Το Μέρος Δεύτερο του νομοσχεδίου (άρθρα 3-82), υπό τον τίτλο «Άλλες Διατάξεις του Υπουργείου Υγείας», αποτελούμενο από πέντε (5) Κεφάλαια (Α', Β', Γ', Δ' και Ε'), ρυθμίζει θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας.

Ειδικότερα, με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α' (άρθρα 3-9), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Υγείας», ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, ζητήματα που αφορούν την εξέταση αιτημάτων υποβολής σε ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή, και ορίζεται ότι επιτρέπεται, επί δύο (2) έτη από τη δημοσίευση του νόμου, η αύξηση κατά δύο (2) έτη του ηλικιακού ορίου της επιτρεπτής διενέργειας υποβοηθούμενης αναπαραγωγής σε περίπτωση κατά την οποία το υποβοηθούμενο πρόσωπο είναι γυναίκα, ήτοι μέχρι το πεντηκοστό δεύτερο έτος της ηλικίας της συμπληρωμένο, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα (άρθρο 3). Επίσης, τροποποιείται το άρ-

θρο 16 του ν. 3209/2003 και επιτρέπεται στα κοινωφελή ιδρύματα που διέπονται από τις διατάξεις του ν. 4182/2013 και περιλαμβάνουν στους σκοπούς τους την παροχή υπηρεσιών υγείας, αντί να παρέχουν μόνο ιατρικές υπηρεσίες, όπως ισχύει σήμερα, να ιδρύουν και να θέτουν σε λειτουργία φορείς παροχής υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, οι οποίοι είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ορίζεται δε ότι εξαιρούνται από την κατά τον ν. 4182/2013 εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών (άρθρο 4). Ρυθμίζονται, ακόμη, ζητήματα σχετικά με τη σύσταση και τη λειτουργία, στο Υπουργείο Υγείας, συστήματος αρχειοθέτησης υπό τον τίτλο «Ηλεκτρονικό αρχείο παροχής υπηρεσιών υγείας – ΒΙ», στο πλαίσιο του έργου «Σύστημα διαχείρισης και επιχειρηματικής ευφυΐας ΕΣΥ – ΒΙ», καθώς και ζητήματα συλλογής, επεξεργασίας και δημοσίευσης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν, ιδίως, την υγεία (άρθρο 5). Μετατρέπονται, μεταξύ άλλων, διακόσιες δεκαπέντε (215) θέσεις ειδικευομένων επείγουσας και εντατικής νοσηλευτικής, σε θέσεις ειδικευομένων νοσηλευτικής ψυχικής υγείας, και παρατείνεται έως την 31.12.2021 η προθεσμία επιλογής ειδικευομένων νοσηλευτικής (άρθρο 6). Παρέχεται η δυνατότητα παράτασης, έως την 30.9.2021, των συμβάσεων εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου που έχουν συναφθεί βάσει της από 11.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, η οποία κυρώθηκε διά του άρθρου 2 του ν. 4682/2020, χωρίς να μεταβάλλεται ο χαρακτήρας της σχέσης εργασίας (άρθρο 7). Επίσης, διευρύνεται το έργο της Επιτροπής Αξιολόγησης και Αποζημίωσης Φαρμάκων Ανθρώπινης Χρήσης με την έκδοση γνωμοδότησης προς τον Υπουργό Υγείας για την ένταξη στο σύστημα ηλεκτρονικής συνταγογράφησης φαρμάκων για τα οποία έχει εκδοθεί από τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων (Ε.Ο.Φ.) άδεια έκτακτης εισαγωγής (άρθρο 8) και προβλέπεται ότι το προσωπικό για τη γραμματειακή υποστήριξη της εν λόγω Επιτροπής θα αποτελείται από υπηρετούντες με οποιαδήποτε σχέση εργασίας υπαλλήλους του Υπουργείου Υγείας ή των εποπτευόμενων από αυτό φορέων (άρθρο 9).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ του Μέρους Δεύτερου (άρθρα 10-59), υπό τον τίτλο «Έκτακτες ρυθμίσεις κορωνοϊού COVID-19», παρατείνονται, εκ νέου, έως την 30.9.2021, οι συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου των ιατρών που έχουν ήδη τοποθετηθεί και εκείνων που θα τοποθετηθούν εφεξής, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα, οι συμβάσεις έργου και παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών επαγγελματιών υγείας διαφόρων ειδικοτήτων, και διοικητικού προσωπικού, ανεξαρτήτως του χρόνου λήξης τους (άρθρο 10), οι συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου που έχει συνάψει ο Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας (Ε.Ο.Δ.Υ.) για την κάλυψη των αναγκών φύλαξης και καθαριότητας των κτηρίων της ευθύνης του και

των περιβαλλόντων αυτά χώρων, καθώς και για την κάλυψη των αναγκών εστίασης και σίτισης (άρθρο 12). Επίσης, παρατείνονται, επί έξι (6) μήνες από την ημερομηνία λήξης τους, οι συμβάσεις με ιατρούς οι οποίες έχουν συναφθεί από τον Ε.Ο.Δ.Υ. δυνάμει του άρθρου 41 του ν. 4058/2012, υπό καθεστώς έκδοσης από αυτούς δελτίων απόδειξης παροχής υπηρεσιών για τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους, προς κάλυψη των αναγκών των Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.) και των Κέντρων Φιλοξενίας Προσφύγων και Μεταναστών (Κ.Φ.Π.Μ.) (άρθρο 11) και, από την ημερομηνία λήξης τους έως την 30.9.2021, παρατείνεται, μεταξύ άλλων, η υγειονομική κάλυψη των ανασφάλιστων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 33 του ν. 4368/2016 που χρήζουν νοσηλείας, ανεξαρτήτως της φύσης της ασθένειάς τους, η δυνατότητα διενέργειας ελέγχων πορείας COVID-19 για επιδημιολογικούς λόγους, η σύναψη δημοσίων συμβάσεων για την κάλυψη εκτάκτων αναγκών σε εξοπλισμό νοσηλείας, και η παροχή υπηρεσιών καθώς και η αναγκαστική διάθεση χώρων στο Δημόσιο για την κάλυψη έκτακτων αναγκών δημόσιας υγείας (άρθρο 13). Επίσης, ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με τη νομιμοποίηση δαπανών για την εξόφληση των υποχρεώσεων των νοσοκομείων του Εθνικού Συστήματος Υγείας (Ε.Σ.Υ.) και των Υγειονομικών Περιφερειών (Υ.Πε.), τη νομιμοποίηση δαπανών των Κέντρων Υγείας (Κ.Υ.) για την εξέταση δειγμάτων βιολογικού υλικού ύποπτων κρουσμάτων κορωνοϊού COVID-19, την «ενταλματοποίηση» και καταβολή δεδουλευμένων εφημεριών, τη νομιμοποίηση δαπανών που απορρέουν από προμήθειες των νοσοκομείων του Ε.Σ.Υ., συμπεριλαμβανομένων, ιδίως, των Ψυχιατρικών και Πανεπιστημιακών Κλινικών (άρθρο 14). Προβλέπεται, ακόμη, η δυνατότητα στελέχωσης των Εμβολιαστικών Κέντρων υψηλής δυναμικότητας, όχι μόνο με ιατρονοσηλευτικό, αλλά και με διοικητικό προσωπικό που διατίθεται από τις Ένοπλες Δυνάμεις, τα Σώματα Ασφαλείας, τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, τον Ε.Ο.Δ.Υ. και τον Ερυθρό Σταυρό (άρθρο 15). Παρατείνονται επί έξι (6) μήνες από την ημερομηνία λήξης τους οι οριζόμενες συμβάσεις του Εθνικού Κέντρου Αιμοδοσίας (Ε.ΚΕ.Α.), που αφορούν την προμήθεια αντιδραστηρίων με συνοδό εξοπλισμό για τον ορολογικό έλεγχο των μονάδων αίματος και τον ορολογικό έλεγχο του προς μετάγγιση αίματος (άρθρο 16), καθώς και η θητεία των οργάνων διοίκησης των Υγειονομικών Περιφερειών (Υ.Πε.) που υπηρετούν κατά την έναρξη ισχύος του νόμου (άρθρο 17). Παρέχεται η δυνατότητα στους ιατρούς του Ε.Σ.Υ., των οποίων η υπαλληλική σχέση λύεται αυτοδικαίως την 31.12.2020 λόγω της συμπλήρωσης του εξηκοστού έβδομου (67ου) έτους της ηλικίας τους, κατόπιν αιτήματός τους, να παραμείνουν στην υπηρεσία τους έως την 31.12.2021, εφόσον εξακολουθεί να υφίσταται άμεσος κίνδυ-

νος από τη διασπορά του κορωνοϊού COVID-19 (άρθρο 18). Επίσης, για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών λόγω της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, παρατείνονται, από την ημερομηνία λήξης τους έως την 30.9.2021, οι εξής ρυθμίσεις:

- η διάθεση, θέση σε λειτουργία και χρήση, από φυσικά πρόσωπα ως τελικούς χρήστες, ιατροτεχνολογικών προϊόντων που χρησιμοποιούνται για τη διενέργεια δοκιμασιών ταχέων ελέγχων αντιγόνων SARS-CoV-2 (rapid test) προκειμένου περί της μέτρησης ή της ανίχνευσης αντισωμάτων που συνδέονται με τον κορωνοϊό COVID-19, και η υποχρέωση καταγραφής στο Εθνικό Μητρώο Ασθενών COVID-19, ιδίως, των στοιχείων ταυτοποίησης των φυσικών προσώπων που ελέγχθηκαν και το αποτέλεσμα του ελέγχου (θετικό ή αρνητικό) (άρθρο 19),

- η δυνατότητα σύναψης συμβάσεων του Ε.Ο.Δ.Υ. για την πραγματοποίηση της Πράξης «Δημιουργία δικτύου νοσηλευτών για κατ' οίκον υπηρεσίες νοσηλευτικής φροντίδας και λήψη δειγμάτων βιολογικού υλικού από πρόσωπα, πιθανά κρούσματα κορωνοϊού COVID-19» (άρθρο 20),

- η δυνατότητα χορήγησης φαρμάκων εκτός εγκεκριμένων ενδείξεων από τους θεράποντες ιατρούς σε νοσούντες από τον κορωνοϊό COVID-19 (άρθρο 21),

- η δυνατότητα αποστολής, αυθημερόν, φαρμάκων από τα φαρμακεία του Εθνικού Οργανισμού Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (Ε.Ο.Π.Υ.Υ.) σε ευπαθείς ομάδες και σε ασθενείς που βρίσκονται υπό περιορισμό (άρθρο 22),

- η δυνατότητα παροχής κατ' οίκον ή εξ αποστάσεως ιατρικών υπηρεσιών από τους συμβεβλημένους με τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ ιατρούς και τους ιατρούς της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (Π.Φ.Υ.) σε ασφαλισμένους ή ανασφάλιστους ασθενείς που νοσούν από τον κορωνοϊό COVID-19 (άρθρο 23),

- η δυνατότητα πρόσληψης επικουρικού ιατρικού, νοσηλευτικού και λοιπού βοηθητικού προσωπικού, καθώς και η δυνατότητα μετακίνησης προσωπικού των Τοπικών Μονάδων Υγείας (ΤΟ.Μ.Υ.) για τη στελέχωση νοσηλευτικών μονάδων (άρθρο 24),

- η δυνατότητα πρόσληψης από τον Ε.Ο.Δ.Υ. ιατρικού, νοσηλευτικού και λοιπού βοηθητικού προσωπικού (άρθρο 25),

- η ισχύς του άρθρου 11 του ν. 4790/2021 (Α' 48) ως προς την υπερωριακή απασχόληση του προσωπικού του Ε.Ο.Δ.Υ. (άρθρο 26),

- η δυνατότητα διάθεσης ιατρικού προσωπικού του Ε.Ο.Δ.Υ. σε Μονάδες Ειδικών Λοιμώξεων Νοσοκομείων του Ε.Σ.Υ. (άρθρο 27),

- η δυνατότητα μετακίνησης επικουρικού ιατρικού, νοσηλευτικού και βοηθητικού προσωπικού των νοσηλευτικών ιδρυμάτων και κέντρων υγείας από νοσοκομεία ή κέντρα υγείας σε άλλα νοσοκομεία ή κέντρα υγείας (άρθρο 28),

- η δυνατότητα απασχόλησης ιδιωτών ιατρών σε δημόσια νοσοκομεία για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών δημόσιας υγείας (άρθρο 31),

- η μετακίνηση του πάσης φύσεως προσωπικού των Φορέων Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (Φ.Π.Υ.Υ.) εντός της ίδιας Υ.Πε. ή μεταξύ διαφορετικών Υ.Πε. που έχει πραγματοποιηθεί με αποφάσεις των οικείων διοικητών (άρθρο 32),

- η δυνατότητα μετακίνησης επί χρονικό διάστημα ενός (1) μήνα, με δυνατότητα παράτασης έως και τρεις (3) μήνες, ιατρικού, νοσηλευτικού και πάσης φύσεως προσωπικού από Τοπικές Μονάδες Υγείας (ΤΟ.Μ.Υ.) σε κέντρα υγείας ή άλλους υγειονομικούς φορείς (άρθρο 33),

- η αποζημίωση εθελοντικού ή αναγκαστικά διατιθέμενου ιατρικού, νοσηλευτικού και βοηθητικού προσωπικού από τον ιδιωτικό τομέα για την κάλυψη αναγκών δημόσιας υγείας (άρθρο 34).

Προβλέπεται, επίσης, παράταση της ισχύος των υφιστάμενων συμβάσεων των οικογενειακών ιατρών και των ασκούντων καθήκοντα οικογενειακού ιατρού ιδιωτών ιατρών, υπό τους ίδιους όρους, έως την 30.9.2021, η μηνιαία αποζημίωση των οποίων για το χρονικό διάστημα από 1.7.2021 έως 30.9.2021 ορίζεται στο ποσό των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ κατ' ανώτατο όριο (άρθρο 29), καθώς και παράταση της διάρκειας των συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου των ιατρών που έχουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος και έχουν υποβάλει μέχρι την 15.12.2020 αίτηση για ειδίκευση (άρθρο 30). Παρατείνονται, ακόμη, έως την 30.9.2021, η δωρεάν διάθεση προς το Υπουργείο Υγείας αιθυλικής αλκοόλης από νόμιμους κατόχους και από τα αποθέματα της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) για χρήση από νοσοκομεία, θεραπευτήρια και λοιπά ιδρύματα του Δημοσίου για ιατρικούς σκοπούς ή για την παρασκευή αντισηπτικών (άρθρο 35), η μετατροπή της χρήσης κλινών νοσηλείας των δημόσιων νοσοκομείων και ιδιωτικών θεραπευτηρίων σε κλίνες μονάδων αυξημένης φροντίδας (Μ.Α.Φ.) ή και σε κλίνες μονάδων εντατικής θεραπείας (Μ.Ε.Θ.) (άρθρο 36), η αναγκαστική διάθεση στο Δημόσιο, για την κάλυψη αναγκών δημόσιας υγείας, κλινών ιδιωτικών θεραπευτηρίων και κλινικών, κλινών Μ.Ε.Θ., επιμέρους χώρων ιδιωτικών θεραπευτηρίων, δομών υγείας και παρόχων υπηρεσιών υγείας, καθώς και ιδιωτικών νοσοκομείων και θεραπευτηρίων (άρθρο 37), η δυνατότητα επίταξης ειδικού νοσοκομειακού εξοπλισμού, μέσων ατομικής προστασίας και φαρμάκων (άρθρο 38), η διάθεση, οικειοθελής προσφορά και επίταξη πλωτών μέσων για τη διακομιδή, διά θαλάσσης, ασθενών νοσοούντων με κορωνοϊό COVID-19 σε γεωγραφικές περιοχές της Επικράτειας στις οποίες δεν είναι δυνατή η κάλυψη των αναγκών διακομιδής ή μεταφοράς ασθενών που πάσχουν από κορωνοϊό COVID-19 (άρθρο 39), η διάθεση, οικειοθελής προσφορά και επίταξη

αεροσκαφών για τη διενέργεια αεροδιακομιδών ασθενών σε περιοχές στις οποίες δεν είναι δυνατή η κάλυψη των αναγκών αεροδιακομιδής ή μεταφοράς ασθενών με τα υπάρχοντα τη δεδομένη χρονική στιγμή εναέρια μέσα (άρθρο 40), η ανάθεση, σε ιδιωτικούς παρόχους, υπηρεσιών του Ε.Ο.Δ.Υ. για την εξέταση δειγμάτων (άρθρο 42). Ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, ζητήματα δημοσίων συμβάσεων του Εθνικού Κέντρου Αιμοδοσίας (Ε.ΚΕ.Α.) και παρατείνεται έως την 30.9.2021 η, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων περί δημοσίων συμβάσεων, δυνατότητα σύναψης συμβάσεων για τις προμήθειες υγειονομικού υλικού, φαρμάκων και μέσων προστασίας (άρθρο 41), καθώς και η δυνατότητα των Υ.Πε. να συνάπτουν συμβάσεις με ιδιωτικά εργαστήρια για όλα τα επίπεδα των δομών της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (Π.Φ.Υ.) που εντάσσονται στο πεδίο της αρμοδιότητάς τους, προκειμένου να διεξάγεται εργαστηριακός μοριακός έλεγχος (PCR), όπως και να συμβάλλονται με ιδιωτικές επιχειρήσεις-εταιρείες μεταφοράς του ληφθέντος βιολογικού υλικού (άρθρο 43). Παρατείνεται, επίσης, έως την 30.9.2021, η διάθεση ειδικού νοσοκομειακού και ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού Μ.Ε.Θ. και Μ.Α.Φ. από οποιοδήποτε νοσοκομείο, νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας, σε οποιοδήποτε νοσοκομείο, νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου της εποπτείας του, καθώς και η έκτακτη ανάπτυξη κλινών Μ.Ε.Θ. και Μ.Α.Φ σε οποιοδήποτε νοσοκομείο της εποπτείας του Υπουργείου Υγείας, ή σε οποιοδήποτε άλλο αναγκαστικά δεσμευμένο ή μισθωμένο χώρο ή χώρο που χρησιμοποιείται από το ελληνικό Δημόσιο για την κάλυψη έκτακτων αναγκών δημόσιας υγείας (άρθρο 44). Παρατείνεται, ακόμη, έως την 30.9.2021, η διαδικασία αποδοχής δωρεών ειδών ειδικού νοσοκομειακού εξοπλισμού πάσης φύσεως, μέσω ατομικής προστασίας και φαρμάκων πάσης φύσεως, η διαδικασία χρηματικών δωρεών για απευθείας προμήθεια νοσοκομειακού εξοπλισμού και η αποδοχή δωρεών προς τον Ε.Ο.Δ.Υ. (άρθρο 45). Επιπλέον, παρατείνονται, από τη λήξη τους και μέχρι την 30.9.2021, οι ρυθμίσεις των άρθρων 19, 53 και 54 της από 20.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, που κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4683/2020 (Α' 83) (άρθρα 46-48), οι προθεσμίες της παρ. 3 του άρθρου 20 του ν. 4683/2020 (Α' 83) (άρθρο 49), η ισχύς του άρθρου 23 του ν. 4737/2020 (Α' 204) (άρθρο 50), της παρ. 2 του άρθρου 45 του ν. 4764/2020 (Α' 256) (άρθρο 51) και η θητεία των αιρετών μελών των Επιστημονικών Συμβουλίων των νοσοκομείων του Ε.Σ.Υ., σύμφωνα με τα ειδικότερον οριζόμενα στο άρθρο 9 του ν. 3329/2005 (Α' 81) (άρθρο 52), προσδιορίζεται ο τρόπος καθορισμού της αποζημίωσης χρήσης των ιδιωτικών κλινικών και θεραπευτηρίων κατά τους προηγούμενους δώδεκα (12) μήνες (άρθρο 53), και προβλέπεται παράταση έως την 30.9.2021 της ισχύος των άρθρων

45 του ν. 4771/2021 (Α΄ 16) (άρθρο 54), 46 του ν. 4790/2021 (άρθρο 55), 26 της από 14.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου που κυρώθηκε με το άρθρο 3 του ν. 4682/2020 (Α΄ 76) (άρθρο 56) και του άρθρου 58 του ν. 4764/2020 (Α΄ 256) (άρθρο 57). Ακόμη, παρατείνεται, από τη λήξη της και έως την 30.9.2021, η ισχύς της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4790/2021 (Α΄ 48), τροποποιείται η παρ. 4 του ίδιου άρθρου (άρθρο 58), και προστίθεται ρύθμιση στην παρ. 8 του άρθρου 29 του ν. 4495/2017 (Α΄ 167) για τη δημιουργία και λειτουργία τμημάτων πυρηνικής ιατρικής, και απαριθμούνται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την έκδοση της σχετικής άδειας (άρθρο 59).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ΄ του Μέρους Δεύτερου (άρθρα 60-66), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις θεμάτων Ε.Ο.Π.Υ.Υ.», αντικαθίσταται η περ. β΄ της παρ. 4 του άρθρου 12 του ν. 4238/2014 (Α΄ 38), καθορίζονται οι επιχειρησιακοί στόχοι της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου και οι αρμοδιότητές της, προβλέπεται η δυνατότητα ορισμού εσωτερικού ελεγκτή, τροποποιείται η διάταξη της παρ. 9 του άρθρου 28 του ν. 3918/2011 (Α΄ 31), προστίθεται περ. ιγ΄ στην παρ. 1 του άρθρου 21 του ίδιου νόμου, προσδιορίζονται οι αρμοδιότητες του Διοικητή του Ε.Ο.Π.Υ.Υ., αντικαθίσταται το εδ. 3 της παρ. 4 του άρθρου 33 του ν. 3918/2011 (άρθρο 60), τροποποιείται η παρ. 4 του άρθρου 93 του ν. 4472/2017 (Α΄ 74) (άρθρο 61) και προβλέπεται η αναλογική εφαρμογή του άρθρου 145 του ν. 4270/2014 (Α΄ 143) (άρθρο 62). Ακόμη, ρυθμίζονται οι όροι και η διαδικασία είσπραξης των ποσών αυτόματης επιστροφής (clawback) των παρόχων υγείας (άρθρο 63), επεκτείνεται το πεδίο εφαρμογής της ρύθμισης του άρθρου 10 του ν. 4172/2013 (Α΄ 167) και στα ποσά αυτόματης επιστροφής (clawback) του έτους 2020 (άρθρο 64), προβλέπεται η δυνατότητα ρύθμισης των οφειλών των Κ.Α.Κ προς τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ., καθορίζεται η σχετική διαδικασία (άρθρο 65) και προσδιορίζεται το ποσοστό αποζημίωσης του Ε.Κ.Α.Β. για μεταφορές βαρέως πασχόντων (άρθρο 66).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Δ΄ του Μέρους Δεύτερου (άρθρα 67-72), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις Λοιπών Εποπτευόμενων Φορέων του Υπουργείου Υγείας», προβλέπεται εξαίρεση των μετακινήσεων εκτός έδρας του προσωπικού του Ε.Κ.Α.Β. από το πεδίο εφαρμογής του ν. 4336/2015 (Α΄ 94) (άρθρο 67), καθορίζονται οι όροι και η διαδικασία μετάθεσης των υπαλλήλων του κλάδου Πληρωμάτων Ασθενοφόρων (άρθρο 68), θεσπίζεται η τήρηση ηλεκτρονικού ή φυσικού αρχείου συνταγών ναρκωτικών (άρθρο 69), ορίζεται ότι η ιδιότητα του Προέδρου, του Αντιπροέδρου, του Γραμματέα και του Ταμία του Φαρμακευτικού Συλλόγου είναι ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του μέλους του ΔΣ των Συνεταιρισμών Φαρμακοποιών (άρθρο 70), παρέχεται η δυνατότητα εξαίρεσης των ιδιωτικών φαρμακείων από τη διαδικασία εκκαθάρισης αποκλειστικά για την παροχή φαρμάκων προς ασφαλισμένους του

Ε.Ο.Π.Υ.Υ. έως 31.7.2021 (άρθρο 71), και προβλέπεται έκτακτη επιχορήγηση του προϋπολογισμού του Ι.Φ.Ε.Τ. από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας για ειδικές περιπτώσεις δαπανών που πραγματοποίησε το Ι.Φ.Ε.Τ. (άρθρο 72).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ε΄ του Μέρους Δεύτερου (άρθρα 73-82), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις Ζητημάτων Ιατρικού Προσωπικού, Υγειονομικών Περιφερειών (ΥΠΕ) και Φορέων Παροχής Υπηρεσιών Υγείας», ρυθμίζεται η κατάρτιση και η τροποποίηση των οργανισμών των νοσοκομείων (άρθρο 73), αντικαθίσταται η παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 3329/2005, και εισάγονται ρυθμίσεις για τα όργανα διοίκησης των Υγειονομικών Περιφερειών, των Φορέων Παροχής Υπηρεσιών και των εποπτευόμενων από το Υπουργείο Υγείας νομικών προσώπων (άρθρο 74), ορίζεται ότι οι εγκριτικές αποφάσεις για την πρόσληψη ιατρικού, νοσηλευτικού και λοιπού βοηθητικού προσωπικού παραμένουν σε ισχύ έως 30.9.2021 (άρθρο 75), προβλέπεται η δυνατότητα ένταξης των ιατρών ΠΕ σε θέσεις ιατρών κλάδου Ε.Σ.Υ. και προσδιορίζεται η σχετική διαδικασία (άρθρο 76), ρυθμίζεται η δυνατότητα μετάθεσης των ιατρών του Ε.Σ.Υ. που μετακινήθηκαν λόγω των έκτακτων συνθηκών της πανδημίας, η ένταξη των ιατρών που μετατέθηκαν σε προσωποπαγείς θέσεις λόγω της πανδημίας, και η εξέλιξη των ιατρών που μετατίθενται σε προσωποπαγείς θέσεις (άρθρο 77), και περιλαμβάνονται ρυθμίσεις αναφορικά με τη διεξαγωγή βιοϊατρικής έρευνας σε δομές υγείας και τις προϋποθέσεις του επιτρεπτού διεξαγωγής μη παρεμβατικών μελετών στην Ελλάδα (άρθρο 78). Επιπλέον, προσδιορίζονται οι υποχρεώσεις ενημέρωσης των επαγγελματιών οργανώσεων αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας και το περιεχόμενό τους, καθώς και οι αντίστοιχες των δημόσιων φορέων προς αυτές (άρθρο 79), ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με την απόσπαση του νοσηλευτικού και παραϊατρικού προσωπικού (άρθρο 80), προσδιορίζεται η διαδικασία υπολογισμού των πάσης φύσεως εκπτώσεων, επιστροφών και ωφελημάτων επί των τιμών των φαρμάκων που αγοράστηκαν από δημόσια νοσοκομεία (άρθρο 81) και ορίζεται ότι στο άρθρο 7 της Σύμβασης μεταξύ του Γενικού Νοσοκομείου Κεφαλληνίας, του Ελληνικού Δημοσίου και των Εκτελεστών της διαθήκης της Μαρίας Βεργωτή περιλαμβάνεται και ο ΦΠΑ αναφορικά με τα έργα που πρόκειται να πραγματοποιηθούν (άρθρο 82).

Το Μέρος Τρίτο (άρθρα 83-90), υπό τον τίτλο «Άλλες Επείγουσες Διατάξεις», αποτελείται από τέσσερα (4) Κεφάλαια. Με τη διάταξη του Κεφαλαίου Α΄ (άρθρο 83), υπό τον τίτλο «Διατάξεις Αρμοδιότητας [του] Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη» ρυθμίζεται η παράταση των συμβάσεων ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου του προσωπικού υπηρεσιών καθαριότητας, φύλαξης και απολύμανσης των κτηρίων των Κεντρικών και Περιφερειακών Υπη-

ρεσιών του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη έως 30.9.2021, και παρατείνεται έως την ίδια ημερομηνία η ισχύς των άρθρων 116 και 154 του ν. 4764/2020 (Α΄ 256).

Στο Κεφάλαιο Β΄ του Μέρους Τρίτου (άρθρο 84), υπό τον τίτλο «Διατάξεις Αρμοδιότητας [του] Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων», ρυθμίζεται η παράταση των συμβάσεων ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου του προσωπικού υπηρεσιών καθαριότητας, φύλαξης και απολύμανσης των κτηρίων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων έως 30.9.2021.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ΄ του Μέρους Τρίτου (άρθρο 85-89), υπό τον τίτλο «Διατάξεις Αρμοδιότητας [του] Υπουργείου Δικαιοσύνης», ορίζεται ότι, κατ' εξαίρεση, οι αιτήσεις επαναπροσδιορισμού του άρθρου 4B του ν. 3869/2010 (Α΄ 130) δύνανται να υποβληθούν από 1.7.2021 έως 15.7.2021, και προβλέπεται ο μη υπολογισμός του χρονικού διαστήματος από 1 έως 31 Αυγούστου για τις προθεσμίες των άρθρων 4 Η, ΙΑ, ΙΣΤ και ΙΖ του ίδιου νόμου (άρθρο 85), προσδιορίζονται οι δικονομικοί όροι εκδίκασης της εγγραφής, ανάκλησης, εξάλειψης και μεταρρύθμισης της συναινετικής προσημείωσης υποθήκης (άρθρο 86), περιλαμβάνονται ρυθμίσεις σχετικές με την επαναλειτουργία των πολιτικών (άρθρο 87) και των ποινικών δικαστηρίων (άρθρο 88), και θεσπίζονται ειδικοί κανόνες σχετικά με το Συμβούλιο της Επικρατείας, το Ελεγκτικό Συνέδριο και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια (άρθρο 89).

Στο Κεφάλαιο Δ΄ του Μέρους Τρίτου (άρθρο 90), υπό τον τίτλο «Διατάξεις Αρμοδιότητας [του] Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων», περιλαμβάνονται ρυθμίσεις αναφορικά με τη λειτουργία των αγροτικών συνεταιρισμών.

Τέλος, με το Μέρος Τέταρτο (άρθρο 91), υπό τον τίτλο «Έναρξη ισχύος», ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου.

II. Παρατηρήσεις επί του νομοσχεδίου και επί των τίτλων

α. Παρατηρείται ότι το νομοσχέδιο, το οποίο αφορά, κατά το μέρος πρώτο, κύρωση συμβάσεων, και του οποίου μεγάλος αριθμός άρθρων του μέρους δεύτερου και του μέρους τρίτου παρατείνει ισχύουσες ρυθμίσεις, δεν συνοδεύεται, ως προς τα υπόλοιπα άρθρα του, από έκθεση δημόσιας διαβούλευσης (βλ. άρ. 85 παρ. 3 του Κανονισμού της Βουλής).

β. Παρατηρείται ότι τόσο στον τίτλο όσο και σε πλείστα σημεία του νομοσχεδίου, όπως είναι οι τίτλοι κεφαλαίων (βλ. τον τίτλο του Κεφαλαίου Β΄ του Μέρους Δεύτερου, «Έκτακτες ρυθμίσεις κορωνοϊού COVID-19») και άρθρων του, γίνεται αναφορά σε «κορωνοϊό COVID-19». Όπως έχει επισημανθεί και σε προηγούμενες εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας (βλ. τις εκ-

θέσεις επί των νομοσχεδίων «Κατεπείγουσες ρυθμίσεις για την προστασία της δημόσιας υγείας από τις συνεχιζόμενες συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19, την ανάπτυξη, την κοινωνική προστασία και την επαναλειτουργία των δικαστηρίων και άλλα ζητήματα» - ν. 4790/2021, «Διενέργεια Γενικών Απογραφών έτους 2021 από την Ελληνική Στατιστική Αρχή, επείγουσες ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19, επείγουσες δημοσιονομικές και φορολογικές ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις» - ν. 4772/2021, και «Εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας, αναβάθμιση του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις» - ν. 4777/2021), στο μέτρο που το νομοσχέδιο και οι επιμέρους ρυθμίσεις του αφορούν, πράγματι, τη διάδοση του κορωνοϊού καθαυτή, πρέπει να γίνεται αναφορά σε «κορωνοϊό SARS-CoV-2». Αν, αντίθετα, αφορούν τη νόσο που προκαλείται από τον κορωνοϊό SARS-CoV-2 και την εξ αυτής πανδημία, πρέπει να γίνεται αναφορά στη «νόσο του κορωνοϊού 2019 (COVID-19)», δεδομένου ότι ο όρος COVID-19 αναφέρεται στην ασθένεια και όχι στον ιό που την προκαλεί.

γ. Στον τίτλο του Κεφαλαίου Α΄ του Μέρους Τρίτου («Διατάξεις Αρμοδιότητας Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη») θα ήταν ορθότερο, πριν από τη λέξη «Υπουργείου», να τεθεί το οριστικό άρθρο «του».

δ. Ομοίως, στον τίτλο του Κεφαλαίου Β΄ του Μέρους Τρίτου («Διατάξεις Αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων») θα ήταν ορθότερο, πριν από τη λέξη «Υπουργείου», να τεθεί το οριστικό άρθρο «του», στον τίτλο του Κεφαλαίου Γ΄ («Διατάξεις Αρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης») πριν από τη λέξη «Υπουργείου», να τεθεί το οριστικό άρθρο «του», και στον τίτλο του Κεφαλαίου Δ΄ («Διατάξεις Αρμοδιότητας Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων»), πριν από τη λέξη «Υπουργείου», να τεθεί το οριστικό άρθρο «του».

III. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου πρώτου και του άρθρου δεύτερου

Με το άρθρο πρώτο του υπό ψήφιση νομοσχεδίου κυρώνεται και αποκτά ισχύ νόμου η από 24.3.2021 τροποποίηση της ως άνω Επιμέρους Σύμβασης Δωρεάς – Έργο Ι. Με το άρθρο δεύτερο κυρώνεται και αποκτά ισχύ νόμου η από 13.5.2021 τροποποίηση της ως άνω κύριας Σύμβασης Δωρεάς.

Επισημαίνεται, σχετικά, ότι η διοικητική δράση του κράτους εκδηλώνεται συχνά με τη μορφή της διοικητικής σύμβασης (βλ. Σπ. Φλογαΐτη, Η διοικητική σύμβαση: έννοια και φύση, Αθήνα, 1991, σελ. 21). Η κύρωση της σύμβασης με νόμο είναι συνήθης πρακτική και κρίνεται αναγκαία, όταν η σύμβαση καταρτίσθηκε με διαδικασία διαφορετική από εκείνη που προβλέπουν οι γε-

νικές ή ειδικές διατάξεις, ή περιέχει όρους που δεσμεύουν τους τρίτους (μη συμβαλλομένους), ή περιέχει όρους που αντίκεινται στην ισχύουσα νομοθεσία ή ρυθμίσεις για την επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν από την εκτέλεση και λύση της σύμβασης με διαιτησία. Η σύμβαση κυρώνεται νομοθετικά ως ενιαίο σύνολο. Στις περιπτώσεις νομοθετικής κύρωσης, η σύμβαση καταρτίζεται με ιδιωτικό έγγραφο, η ισχύς της, όμως, εξαρτάται από την κύρωσή της με νομοθετική πράξη, δυνάμει της οποίας, και μόνο, παράγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που ιδρύει (βλ. ΣΤΕ 4025/1998, 880/2016, 21/2019, καθώς και Ε. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, τ. 1, 2017, σελ. 184 επ., ο οποίος επισημαίνει ότι, αν η σύμβαση δεν έχει κυρωθεί με νόμο, οι όροι της δεν δύνανται να υπερισχύσουν διατάξεων της νομοθεσίας. Βλ., επίσης, Πρ. Δαγτόγλου, Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, 2015, σελ. 358, αρ. 779 επ., Δ. Κόρσο, Διοικητικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος, 2013, σελ. 467, 503). Εξ άλλου, όπως γίνεται δεκτό και έχει επισημανθεί και σε παλαιότερες εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής (βλ., ενδεικτικά, την έκθεση επί του νομοσχεδίου «Κύρωση Σύμβασης Διανομής Ακινήτου - Σύστασης Δικαιώματος Επιφανείας Ακινήτου Μητροπολιτικού Πόλου Ελληνικού - Αγίου Κοσμά και ρύθμιση συναφών θεμάτων» - ν. 4727/2021), όταν κυρούται σύμβαση με νομοθετική πράξη, οι σχετικοί με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων όροι της εξακολουθούν να έχουν συμβατικό χαρακτήρα. Αντιθέτως, οι τυχόν όροι της που αποκλίνουν από τις ισχύουσες διατάξεις ή θέτουν απρόσωπους κανόνες που δεσμεύουν τρίτους, έχουν τη φύση νομοθετικής διάταξης και, ως εκ τούτου, οι διοικητικές πράξεις που εκδίδονται βάσει αυτών είναι δυνατόν να προσβάλλονται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

2. Επί του άρθρου πέμπτου

Με τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου ρυθμίζονται, ιδίως, ζητήματα επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από το Υπουργείο Υγείας, κατά τη σύσταση και τη λειτουργία συστήματος αρχειοθέτησης υπό την επωνυμία «Ηλεκτρονικό αρχείο παροχής υπηρεσιών υγείας – ΒΙ» (στο εξής, Αρχείο). Στο εν λόγω Αρχείο «συλλέγονται και τυγχάνουν περαιτέρω επεξεργασίας πληροφορίες, οι οποίες είναι αναγκαίες για την εκπλήρωση της αποστολής του Υπουργείου Υγείας», και αφορούν, μεταξύ άλλων, ψευδωνυμοποιημένα αναλυτικά στοιχεία ως προς τα μεταδιδόμενα και μη μεταδιδόμενα νοσήματα, τις διαγνώσεις, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, τις γεννήσεις και τους θανάτους ανά αιτία, κ.λπ., συγκεντρωτικά στοιχεία για τα εθνικά αποθέματα εμβολίων, στοιχεία εργαζομένων, ωφελουμένων και διενεργουμένων θεραπευτικών και μη πράξεων, συγκεντρωτικά στοιχεία των

προσώπων που εγγράφονται σε οικογενειακό ιατρό κατ' έτος, αναλυτικά συγκεντρωτικά στοιχεία, ανά μήνα, για την αγορά και την κατανάλωση φαρμάκων.

Στο πλαίσιο αυτό, ορίζεται, κατά την έννοια των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 (στο εξής, Γενικός Κανονισμός), το Υπουργείο Υγείας ως «Υπεύθυνος Επεξεργασίας». Ορίζονται, επίσης, τα νομικά ή φυσικά πρόσωπα στα οποία, ενδεχομένως, θα ανατεθούν ο σχεδιασμός, η πραγματοποίηση, η ανάπτυξη, η επεξεργασία, η ενημέρωση, κ.λπ. του εν λόγω Αρχείου, ως «Εκτελούντες την Επεξεργασία».

α. Επισημαίνεται, κατ' αρχάς, ότι οι πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της υγείας των φυσικών προσώπων συνιστούν ειδικής κατηγορίας δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Γενικού Κανονισμού, υπόκεινται σε αυστηρότερο καθεστώς προστασίας. Τέτοιες πληροφορίες συνιστούν όλα τα δεδομένα που αφορούν την κατάσταση της υγείας των υποκειμένων των δεδομένων και αποκαλύπτουν πληροφορίες για την παρελθούσα, τρέχουσα ή μελλοντική κατάσταση της σωματικής ή ψυχικής υγείας τους (βλ. Προοίμιο του Γενικού Κανονισμού, υπό σημείο 35). Ο Γενικός Κανονισμός παρέχει τις νομικές βάσεις για την αναγκαία, κατά τα ως άνω, επεξεργασία, υπό την επιφύλαξη ότι τηρούνται οι βασικές αρχές και εξασφαλίζονται οι σχετικές ουσιαστικές και διαδικαστικές εγγυήσεις και προϋποθέσεις σύννομης επεξεργασίας (πρβλ. και τις από 18.3.2020 «Κατευθυντήριες Γραμμές για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της διαχείρισης του covid-19» της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα).

β. Το κατά τα ως άνω Αρχείο συνιστάται «στο πλαίσιο του έργου "Σύστημα διαχείρισης και επιχειρηματικής ευφυΐας ΕΣΥ"».

Συναφώς αναφέρεται ότι η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα έχει εκδώσει Γνωμοδότηση (με αρ. 3/2015 και αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/1001-1/14-07-2015) επί του σχεδίου της διάταξης νόμου του Υπουργείου Υγείας σχετικά με την εφαρμογή του «Συστήματος διαχείρισης και επιχειρηματικής ευφυΐας ΕΣΥ». Σύμφωνα με την εν λόγω Γνωμοδότηση, «[η] συλλογή και περαιτέρω επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων υγείας από το Υπουργείο Υγείας, πρέπει να λειτουργεί και αναπτύσσει τις συνέπειές της στο πλαίσιο του κράτους δικαίου και της αρχής της νομιμότητας. Όπως παγίως γίνεται δεκτό, η αρχή της νομιμότητας λειτουργεί ως περιοριστικό όριο της διοικητικής δράσης, ή, με αντίστροφο συλλογισμό, η διοικητική ενέργεια πρέπει να είναι σύμφωνη προς τον κανόνα δικαίου που διέπει τη δράση της Διοίκησης (...). Στο κρινόμενο σχέδιο νομοθετικής διά-

ταξης φαίνεται ότι καταρχήν πληρούνται οι ανωτέρω αναφερόμενες προϋποθέσεις, καθόσον α) η περιγραφόμενη επεξεργασία συνάδει με τις αρμοδιότητες του Υπουργείου, β) περιγράφονται επαρκώς οι σκοποί της επεξεργασίας, τα βασικά χαρακτηριστικά της, οι επιμέρους αρμόδιες γενικές διευθύνσεις που επεξεργάζονται τα δεδομένα που θα συλλέγονται για λογαριασμό του υπεύθυνου επεξεργασίας, τα συγκεκριμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που είναι αναγκαίο να τύχουν επεξεργασίας, ιδιαίτερα δε τα ευαίσθητα δεδομένα, ο χρόνος τήρησης των δεδομένων, οι αποδέκτες των δεδομένων και παρέχεται ειδικώς η αναγκαία νομοθετική εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση ειδικότερων, τεχνικών ή λεπτομερειακών θεμάτων».

γ. Η παράγραφος 2 του άρθρου 13Α του ν. 3370/2005, όπως προτείνεται να αντικατασταθεί, ορίζει ότι στο Αρχείο συλλέγονται και τυγχάνουν περαιτέρω επεξεργασίας πληροφορίες, οι οποίες είναι αναγκαίες για την εκπλήρωση της αποστολής του Υπουργείου Υγείας και ιδίως: (α) Ψευδωνυμοποιημένα αναλυτικά στοιχεία (...).

Επισημαίνεται, συναφώς, ότι, σύμφωνα με τον Γενικό Κανονισμό, ως ψευδωνυμοποίηση ορίζεται «η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, κατά τρόπο ώστε τα δεδομένα να μην μπορούν πλέον να αποδοθούν σε συγκεκριμένο υποκείμενο των δεδομένων χωρίς τη χρήση συμπληρωματικών πληροφοριών, εφόσον οι εν λόγω συμπληρωματικές πληροφορίες διατηρούνται χωριστά και υπόκεινται σε τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν μπορούν να αποδοθούν σε ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο» (άρθρο 4 στοιχ. 5).

δ. Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 13Α του ν. 3370/2005, όπως προτείνεται να αντικατασταθεί, «[κ]άθε φορέας του ιδιωτικού ή του δημοσίου τομέα, είτε αυτός εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας είτε από άλλο Υπουργείο, ο οποίος επεξεργάζεται στοιχεία, τα οποία εμπίπτουν στους σκοπούς σύστασης και λειτουργίας του συστήματος αρχειοθέτησης «Ηλεκτρονικό αρχείο παροχής υπηρεσιών υγείας - ΒΙ» του Υπουργείου Υγείας, υποχρεούται (...) να τα χορηγεί αμελλητί, εφάπαξ ή περιοδικά, σε ηλεκτρονική και κωδικοποιημένη μορφή (...).

Λαμβανομένης υπόψη της κρίσιμότητας των προσωπικών δεδομένων (δεδομένα που αφορούν την υγεία), καθώς και το ότι η επεξεργασία αφορά σε μεγάλο αριθμό υποκειμένων, χρήζει, εν προκειμένω, αποσαφήνισης η έννοια των φορέων του ιδιωτικού τομέα που τελούν υπό την εποπτεία είτε του Υπουργείου Υγείας είτε έτερου Υπουργείου και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της προτεινόμενης ρύθμισης.

ε. Σύμφωνα με την παράγραφο 6 του άρθρου 13Α του ν. 3370/2005, όπως προτείνεται να αντικατασταθεί, «[ο] χρόνος τήρησης των πληροφοριών (...)

προσδιορίζεται στα είκοσι (20) έτη. Μετά το πέρας της εικοσαετίας είναι δυνατή η τήρηση όλων ή ορισμένων από τις εν λόγω πληροφορίες για σκοπούς που συνδέονται άμεσα με την αποστολή του Υπουργείου Υγείας, λαμβανομένου υπόψη και του Κανονισμού (ΕΚ) 1338/2008 (...) σχετικά με τις κοινοτικές στατιστικές στους τομείς της δημόσιας υγείας και της υγείας και ασφάλειας στην εργασία, για άλλους σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον, για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή για στατιστικούς σκοπούς, σύμφωνα με την περ. (ε) της παρ. 1 του άρθρου 5 και την παρ. 1 του άρθρου 89 του [Γενικού] Κανονισμού (...) και υπό την προϋπόθεση της εφαρμογής κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και ελευθεριών των υποκειμένων των δεδομένων».

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Γενικού Κανονισμού, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα «(...) ε) διατηρούνται υπό μορφή που επιτρέπει την ταυτοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων μόνο για το διάστημα που απαιτείται για τους σκοπούς της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα· τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορούν να αποθηκεύονται για μεγαλύτερα διαστήματα, εφόσον τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα θα υποβάλλονται σε επεξεργασία μόνο για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον, για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή για στατιστικούς σκοπούς (...)».

Υπό το φως των ανωτέρω, προβληματισμός γεννάται κατά πόσον η διατύπωση της προτεινόμενης διάταξης, σύμφωνα με την οποία «[μ]ετά το πέρας της εικοσαετίας είναι δυνατή η τήρηση όλων ή ορισμένων από τις εν λόγω πληροφορίες για σκοπούς που συνδέονται άμεσα με την αποστολή του Υπουργείου Υγείας, λαμβανομένου υπόψη και του Κανονισμού (...)» ανταποκρίνεται στην κατά τα ως άνω αρχή του «περιορισμού του χρόνου αποθήκευσης», στο μέτρο που οι σχετικές ρυθμίσεις του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθορίζουν και οριοθετούν τους ρητούς και νόμιμους σκοπούς, δυνάμει των οποίων, και μόνον, είναι θεμιτή η τήρηση των ως άνω δεδομένων και πέραν της εικοσαετίας.

στ. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 13Α του ν. 3370/2005, όπως προτείνεται να αντικατασταθεί, η λέξη «συστήνει» θα ήταν δόκιμο να αντικατασταθεί από τη λέξη «συνιστά».

3. Επί του άρθρου όγδοου

Στην παράγραφο 1 του άρθρου 247 του ν. 4512/2018, όπως προτείνεται να αντικατασταθεί, η λέξη «συστήνεται» θα ήταν δόκιμο να αντικατασταθεί από τη λέξη «συνιστάται».

4. Επί του άρθρου δέκατου τέταρτου

Με τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου ορίζεται ότι «1. Η ισχύς της παρ. 2 του άρθρου 17 του ν. 4332/2015 (Α΄ 76), ως προς τη νομιμοποίηση δαπανών για την εξόφληση υποχρεώσεων των νοσοκομείων του Ε.Σ.Υ. και των Υ.Πε., παρατείνεται από τη λήξη της έως τη δημοσίευση του παρόντος. 2. Η ισχύς του δέκατου άρθρου του ν. 4737/2020 (Α΄ 204), ως προς τη νομιμοποίηση δαπανών των Κέντρων Υγείας για την εξέταση δειγμάτων βιολογικού υλικού ύποπτων κρουσμάτων κορωνοϊού COVID-19, παρατείνεται από τη λήξη της έως τη δημοσίευση του παρόντος. 3. Η ισχύς της παρ. 2 του άρθρου 39 του ν. 4715/2020 (Α΄ 149), ως προς την εκκαθάριση και πληρωμή δαπανών νοσοκομείων για την εξέταση δειγμάτων βιολογικού υλικού ύποπτων κρουσμάτων κορωνοϊού COVID-19, παρατείνεται από τη λήξη της έως τη δημοσίευση του παρόντος. 4. Οι δαπάνες της παρ. 2 του άρθρου 53 του ν. 4790/2021 είναι νόμιμες, ανεξαρτήτως του εάν τηρήθηκε η διαδικασία του άρθρου 66 του ν. 4270/2014 (Α΄ 143). 5. Δαπάνες που διενεργήθηκαν στο πλαίσιο διαδικασιών έκτακτης προμήθειας μέσων ατομικής προστασίας (ΜΑΠ), τηρουμένων οπωσδήποτε των προϋποθέσεων της παρ. 2 του άρθρου τρίτου της από 25.2.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α΄ 42), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4682/2020 (Α΄ 76), για το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό νοσοκομείων, από τις Διοικήσεις των Υγειονομικών Περιφερειών (Υ.Πε.), κατά τη χρονική περίοδο από 1.5.2020 έως και 31.5.2020, είναι νόμιμες ως προς τις παραληφθείσες ποσότητες παραδοτέων ΜΑΠ μέχρι και 31.5.2020, ανεξαρτήτως του εάν τηρήθηκε η υπαγωγή στον έλεγχο του άρθρου 35 του ν. 4129/2013 (Α΄ 52). 6. Η ισχύς του άρθρου 49 του ν. 4633/2019 (Α΄ 161), ως προς την ενταλματοποίηση και καταβολή δεδουλευμένων εφημεριών, παρατείνεται, από τη λήξη της, έως τη δημοσίευση του παρόντος.

7. Η ισχύς της παρ. 28 του άρθρου 66 του ν. 3984/2011 (Α΄ 150), ως προς τη νομιμοποίηση δαπανών που απορρέουν από προμήθειες των Νοσοκομείων του Ε.Σ.Υ. συμπεριλαμβανομένων των Ψυχιατρικών και των Πανεπιστημιακών Κλινικών, των Νοσοκομείων Αρεταίειο και Αιγινήτειο, του Ωνάσειου Καρδιοχειρουργικού Κέντρου και του Νοσοκομείου Παπαγεωργίου της Θεσσαλονίκης, παρατείνεται, από τη λήξη της, έως τη δημοσίευση του παρόντος».

Οι ως άνω ρυθμίσεις αφορούν τη νομιμοποίηση καταβληθεισών δαπανών από προμήθειες υλικών-αγαθών και την παροχή υπηρεσιών. Σύμφωνα με τη νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, «(...) διατάξεις περί αναδρομικής νομιμοποίησης των δαπανών είναι συνταγματικώς ανεκτές (σχ. Ολ. Ε.Σ. 2400/2007, 2079/2010, 2145/2010 κ.ά.), δοθέντος ότι ο νομοθέτης, ενεργώ-

ντας στο πλαίσιο της κατά το Σύνταγμα αρμοδιότητάς του για τη ρύθμιση εννόμων σχέσεων και καταστάσεων και μάλιστα με αναδρομική δύναμη, εφόσον τούτο δεν προσκρούει σε ρητές απαγορευτικές διατάξεις του Συντάγματος, έχει την ευχέρεια να καθορίσει το περιεχόμενο, τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις του διενεργουμένου στους απολογισμούς των Ο.Τ.Α. ελέγχου, αρκεί η άμβλυνση, αναδρομικά, των προϋποθέσεων και περιορισμών ως προς τη νομιμότητα των δημοτικών δαπανών να μην εξικνείται σε τέτοια έκταση που να επιφέρει ουσιαστικά κατάλυση του ελέγχου αυτού, καθιστώντας κενό γράμμα τις διατάξεις των άρθρων 98 παρ. 1 και 102 του Συντάγματος. Επομένως, με τις ως άνω διατάξεις, ερμηνευόμενες στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 98 παρ. 1 εδ. γ' του Συντάγματος, με το οποίο κατοχυρώνεται ο κατασταλτικός έλεγχος των υπολόγων των Ο.Τ.Α. από το Ελεγκτικό Συνέδριο και του άρθρου 102 παρ. 5 του Συντάγματος, με το οποίο διασφαλίζεται η διαφάνεια κατά τη διαχείριση των οικονομικών πόρων των Ο.Τ.Α., νομιμοποιούνται εκείνες μόνο οι δαπάνες των Ο.Τ.Α., των οποίων οι πλημμέλειες στη διαδικασία ανάληψης και πραγματοποίησής τους δεν είναι ουσιώδεις. Η αληθής, δηλαδή, βούληση του νομοθέτη είναι η κάλυψη είτε τυπικών παραλείψεων της διαδικασίας ανάληψης και πραγματοποίησης των δαπανών των Ο.Τ.Α. είτε τυπικών ελλειμμάτων της διαχείρισης, που οφείλονται σε πλημμέλειες σχετικές με την κανονική τήρηση των οικείων δικαιολογητικών, όπως η μη ύπαρξη πλήρων και νομοτύπως συντεταγμένων δικαιολογητικών, η διενέργεια δαπανών χωρίς ειδική πίστωση κ.ά. (...) (βλ. Ολ. Ε.Σ. 506 και 2293/2011)». Σε κάθε περίπτωση, «[σ]τη ρυθμιστική (...) εξουσία του κοινού νομοθέτη εμπίπτει και η θέσπιση διατάξεων για τη "νομιμοποίηση" δαπανών, εφόσον όμως οι σχετικές ρυθμίσεις δεν είναι τέτοιου είδους και τέτοιας έκτασης ώστε να καταλύεται ουσιαστικώς η (...) ελεγκτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου και να αναιρείται, συνακόλουθα, η δυνατότητα αναζήτησης, μέσω αντίστοιχου καταλογισμού, των χρηματικών ποσών που δαπανήθηκαν παρανόμως (Ολ. Ε.Σ. 981/2016). Ο έλεγχος της συμβατότητας τυχόν "νομιμοποιητικής" δαπανών διάταξης προς την προαναφερόμενη συνταγματική διάταξη δεν μπορεί πάντως να είναι γενικός και αφηρημένος, καθώς συνέχεται με το είδος και το ύψος των συγκεκριμένων κάθε φορά δαπανών που επιδιώκεται να "νομιμοποιηθούν", τη σχέση (αναλογία) των δαπανών αυτών με το σύνολο της οικείας διαχείρισης ή τέλος με τη βαρύτητα της πλημμέλειας (εύρος δημοσιολογιστικής απόκλισης)» (ΕλΣυν Τμ. IV 706/2018).

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, κατά τη διενέργεια των σχετικών δαπανών από τα νοσοκομεία του Ε.Σ.Υ. και τις Υ.Πε, πέραν της ρητής προϋπόθεσης να είναι οι δαπάνες εντός των εγκεκριμένων πιστώσεων των προϋπολο-

γισμών τους των αντιστοίχων ετών αναφοράς, θα πρέπει να τηρείται και το εύλογο μέτρο από τους προβαίνοντες στη δαπάνη.

5. Επί του άρθρου δωδέκατου, του άρθρου πενήτηκοστου ένατου, του άρθρου ογδοηκοστου τρίτου και του άρθρου ογδοηκοστου τέταρτου

Στο πρώτο εδάφιο του άρθρου δωδέκατου η λέξη «κτιρίων» πρέπει να διορθωθεί σε «κτηρίων». Το αυτό στην υποπερ. (ii) της περ. γ' της παραγράφου 8 του άρθρου 29 του ν. 4495/2017, όπως προτείνεται να αντικατασταθεί διά του άρθρου πενήτηκοστου ένατου, καθώς επίσης στο τελευταίο εδάφιο της εν λόγω παραγράφου, στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου ογδοηκοστου τρίτου, στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 και στην παράγραφο 2 του άρθρου ογδοηκοστου τέταρτου καθώς και στον τίτλο του ίδιου άρθρου.

6. Επί του άρθρου δέκατου έκτου

Προφανώς εκ παραδρομής, το εν λόγω άρθρο αναφέρει ότι οι ρητά οριζόμενες συμβάσεις του Εθνικού Κέντρου Αιμοδοσίας (Ε.ΚΕ.Α.) παρατείνονται «για χρονικό διάστημα έξι μηνών (6) μηνών», αντί του ορθού «για χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών».

7. Επί του άρθρου τριακοστου πρώτου

Στο τέλος του άρθρου 31, μετά τη λέξη «λήξη» πρέπει να τεθεί ο ορθός τύπος της κτητικής αντωνυμίας «της».

8. Επί του άρθρου εξηκοστου πρώτου

Με το άρθρο 61 θεσπίζεται η δυνατότητα για τον Διοικητή του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. να επιβάλλει κυρώσεις σε ιατρούς για τους οποίους διαπιστώνεται παράβαση κατόπιν ελέγχου της συνταγογράφησης τους. Συγκεκριμένα, «με απόφαση του Διοικητή του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. επιβάλλονται κυρώσεις, εφόσον δεν κρίνονται επαρκείς οι εξηγήσεις και γίνεται καταλογισμός της ζημίας ανάλογα με τη συχνότητα και τη σοβαρότητα της παράβασης». Περαιτέρω, ορίζεται ότι, κατά της εν λόγω απόφασης, ο ιατρός δύναται, εντός τριάντα ημερών, να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Συμβουλίου του Ε.Ο.Π.Υ.Υ., ενώ «κατά τη διάρκεια της παραπάνω προθεσμίας, καθώς και σε περίπτωση άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής, μέχρι την έκδοση της σχετικής απόφασης, δεν αναστέλλεται η εκτέλεση της απόφασης επιβολής κυρώσεων».

Προβληματισμός γεννάται, εν προκειμένω, σχετικά με τον αποκλεισμό της αναστολής εκτέλεσης της διοικητικής πράξης από το διοικητικό όργανο που επιβάλλει κυρώσεις. Κατ' αρχήν, γίνεται ευρέως δεκτό ότι το αυτόματο

ανασταλτικό αποτέλεσμα προσφυγής κατά διοικητικής πράξης ή, ελλείψει αυτού, η σχετική ανασταλτική εξουσία του δικαστηρίου, διασφαλίζει τη συνταγματικότητα του διοικητικού καταναγκασμού, ιδιαίτερα δε τη συμφωνία του με τα άρθρα 20 παρ. 1 και 26 παρ. 3 του Συντάγματος (βλ., αντί πολλών, Π. Δαγτόγλου, Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, 6η εκδ. 2016, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, σελ. 389-391). Σε κάθε περίπτωση, επισημαίνεται ότι η εν λόγω ρύθμιση δεν συνάδει προς το άρθρο 26 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, το οποίο, υπό τον τίτλο «Κοινές διατάξεις», ορίζει ότι: «Όταν ασκηθεί διοικητική προσφυγή, η αρμόδια για την εξέτασή της διοικητική αρχή μπορεί, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου ή και αυτεπαγγέλτως, να αναστείλει την εκτέλεση της διοικητικής πράξης ωσότου αποφανθεί για την προσφυγή και, πάντως, όχι πέρα από την προθεσμία που ορίζεται για την έκδοση της απόφασής της».

Περαιτέρω, ζήτημα ενδεχομένως προκύπτει και με το δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης του ενδιαφερομένου το οποίο, σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 2 του Συντάγματος, «ισχύει και για κάθε διοικητική ενέργεια ή μέτρο που λαμβάνεται σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων του». Εν προκειμένω, ο εκ προοιμίου αποκλεισμός της αναστολής εκτέλεσης στερεί από τον διοικούμενο τη δυνατότητα να ακουσθεί ως προς το ενδεχόμενο πρόκλησης ανεπανόρθωτης ζημίας στα συμφέροντά του, καθιστώντας, κατ' αποτέλεσμα, ανενεργό το σχετικό δικαίωμα ακρόασης (πρβλ. άρθρο 6 ΕΣΔΑ και τη σχετική νομολογία του ΕΔΔΑ, σύμφωνα με τα οποία, η εφαρμογή των εγγυήσεων της «δίκαιης δίκης», όπως η προηγούμενη ακρόαση και η ισοπλία των μερών, επεκτείνεται στις διοικητικές διαδικασίες επιβολής κυρώσεων).

9. Επί του άρθρου εξηκοστού τρίτου

Με την προτεινόμενη ρύθμιση ορίζεται, ιδίως, ότι «(α)πό το έτος 2021 και εφεξής, βάσει των ορίων δαπανών που καθορίζονται (...) ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ. προεισπράττει σε μηνιαία βάση, κατά τον χρόνο εξόφλησης του μήνα δαπάνης των παρόχων της παρ. 1 και μέχρι τον χρόνο έκδοσης των διοικητικών πράξεων βεβαίωσης των ποσών αυτόματης επιστροφής (clawback), ποσοστό έως 70% του συνολικού ποσού αυτόματης επιστροφής που αναλογεί σε κάθε πάροχο πριν από τον έλεγχο και την τελική εκκαθάριση της δαπάνης των παρόχων. Σε επίπεδο εξαμήνου υπολογίζεται και βεβαιώνεται το οριστικό ύψος του ποσού αυτόματης επιστροφής (clawback) που αναλογεί σε κάθε πάροχο. Η διαφορά των προεισπραχθέντων ποσών clawback από το συνολικό οφειλόμενο ποσό clawback εισπράττεται σε δώδεκα (12) άτοκες μηνιαίες δόσεις. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. κατόπιν

σχετικής εισήγησης των συναρμόδιων Διευθύνσεων του, καθορίζονται οι όροι της ρύθμισης, η διαδικασία είσπραξής τους, η προθεσμία υποβολής της αίτησης υπαγωγής στη ρύθμιση, καθώς και κάθε αναγκαίο ειδικότερο ζήτημα για την εφαρμογή της παρούσας».

α. Ενημερωτικά επισημαίνεται ότι, όπως έχει επισημανθεί και σε παλαιότερες εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής, το ζήτημα των επιστροφών – εκπτώσεων στις τιμές των φαρμάκων και, ειδικότερα, των περιορισμών των χρηματικών απαιτήσεων των φαρμακευτικών εταιρειών και των Κατόχων Άδειας Κυκλοφορίας φαρμακευτικών προϊόντων (Κ.Α.Κ.), αποτελεί επίμαχο ζήτημα στο πεδίο της φαρμακευτικής πολιτικής [για τον σχετικό προβληματισμό, βλ., αντί πολλών, παρατήρηση 7 της Έκθεσης της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής της 19.10.2020 επί του νομοσχεδίου «Κύρωση της από 24.9.2020 τροποποίησης της από 26.7.2018 Σύμβασης Δωρεάς μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου, του Κοινωφελούς Ιδρύματος με την επωνυμία “Κοινωφελές Ίδρυμα “ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Σ. ΩΝΑΣΗΣ” (ALEXANDER S. ONASSIS PUBLIC BENEFIT FOUNDATION)”, που εδρεύει στο VADUZ του LIECHTENSTEIN, και του Ωνάσειου Καρδιοχειρουργικού Κέντρου (Ν.Π.Ι.Δ.), επείγουσες ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 και άλλες διατάξεις» - ν. 4737/2020, παρατήρηση 9 της Έκθεσης της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής της 14.10.2015 επί του νομοσχεδίου «Μέτρα για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» - ν. 4337/2015, παρατήρηση 5 της Έκθεσης της Επιστημονικής Υπηρεσίας της 18.11.2015 επί του νομοσχεδίου «Επείγουσες ρυθμίσεις για την εφαρμογή της Συμφωνίας Δημοσιονομικών Στόχων και Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις» - ν. 4346/2015, κ.ά.).

Ο μηχανισμός αυτόματης επιστροφής (clawback), ως «μέτρο περιορισμού της δημόσιας εξωνοσοκομειακής φαρμακευτικής δαπάνης» (βλ. ΣΤΕ 162/2020, σκέψ. 12), θεσπίσθηκε με το άρθρο 11 του ν. 4052/2012 και, εν συνεχεία, επεκτάθηκε και στην ενδονοσοκομειακή φαρμακευτική δαπάνη (βλ. άρθρο 15 του ν. 4346/2015, την Αιτιολογική Έκθεση που συνόδευε το εν λόγω νομοσχέδιο, καθώς και ΣΤΕ 162/2020, σκέψ. 12). Το μέτρο αυτό έλαβε, διά του άρθρου 41 του ν. 4354/2015, παράταση ισχύος έως την 31.12.2018, με σκοπό τον περιορισμό της συνολικής δημόσιας φαρμακευτικής δαπάνης (εξωνοσοκομειακής και νοσοκομειακής). Το όριο, για το έτος 2018, των δαπανών των δημόσιων νοσοκομείων για τη φαρμακευτική δαπάνη, πέραν του οποίου εφαρμόζεται ο μηχανισμός επιστροφής (clawback), ορίζεται (βλ. άρθρο 11 παρ. 1 περίπτ. Στ' του ν. 4354/2015, όπως αντικαταστάθηκε, και μάλιστα, με αναδρομική ισχύ, διά του άρθρου 73 του ν. 4509/2017, και τροπο-

ποιήθηκε περαιτέρω διά του άρθρου 161 του ν. 4600/2019), σε πεντακόσια πενήντα εκατομμύρια (550.000.000) ευρώ, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ. Οποιαδήποτε φαρμακευτική δαπάνη υπερβαίνει τα ανωτέρω καθορισθέντα όρια «επιστρέφεται από τις φαρμακευτικές εταιρείες ή τους κατόχους άδειας κυκλοφορίας και καταβάλλεται σε τραπεζικό λογαριασμό που ορίζεται από τα νοσοκομεία και τον ΕΟΠΥΥ ή συμψηφίζεται με οφειλές για την προμήθεια φαρμακευτικών προϊόντων».

Σύμφωνα με τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (βλ., σχετικά, τις ΣτΕ 2439-2445/2015 και τις ΣτΕ 867-868/2019), με τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 4052/2012 δεν θεσπίστηκε «φόρος ή κοινωνική εισφορά ως πόρος των φορέων κοινωνικής ασφάλισης (ΦΚΑ)», ούτε «καταργήθηκαν οι διατάξεις περί καθορισμού των τιμών των φαρμάκων και δεν υπεβλήθη περιορισμός, γενικώς, των απαιτήσεων από τις πωλήσεις των φαρμάκων», αλλά θεσπίστηκε ο μηχανισμός αυτόματης επιστροφής (claw back) «ως περιορισμός των χρηματικών απαιτήσεων των κατόχων άδειας κυκλοφορίας φαρμακευτικών προϊόντων (ΚΑΚ) κατά των ΦΚΑ από τις εξωνοσοκομειακές πωλήσεις φαρμάκων (συνταγογραφούμενων ιδιοσκευασμάτων) προς χρήση των ασφαλισμένων των ΦΚΑ, των οποίων (πωλήσεων) τη δαπάνη καλύπτουν ολικώς ή μερικώς οι ΦΚΑ», ως «μέτρο προσωρινής ισχύος, (...) με σκοπό τη συγκράτηση της ετήσιας φαρμακευτικής δαπάνης εντός των ορίων του εκάστοτε προϋπολογισμού των φορέων κοινωνικής ασφάλισης (ΦΚΑ)».

Το Συμβούλιο της Επικρατείας, με πρόσφατη νομολογία του, επαναλαμβάνει ότι «(...) όπως έχει κριθεί (ΣτΕ 1590-1/2018 7μελής, 3047-8/2017 7μελής, 2439/2015 7μελής), για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, ιδίως δε για την αντιμετώπιση οξείας δημοσιονομικής κρίσης που διέρχεται η Χώρα με απειλή κατάρρευσης της εθνικής οικονομίας, ο περιορισμός της δημόσιας δαπάνης, με αντίστοιχο περιορισμό χρηματικών απαιτήσεων ιδιωτών, είναι επιτρεπτός κατά το Σύνταγμα, εάν κατά την κρίση του νομοθέτη, που υπόκειται στον οριακό έλεγχο συνταγματικότητας του Συμβουλίου της Επικρατείας, αποτελεί αναγκαίο και πρόσφορο μέτρο. Ο εν λόγω δε περιορισμός χρηματικών απαιτήσεων των φαρμακευτικών εταιριών και των Κ.Α.Κ., σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 4052/2012, δεν αντιβαίνει στο Σύνταγμα και στο άρθρο 1 του ΠΠΠ της ΕΣΔΑ, το οποίο ορίζει ότι η παρουσία κάθε φυσικού ή νομικού προσώπου είναι σεβαστή, εάν τηρείται και η αρχή της δίκαιης ισορροπίας μεταξύ του γενικού συμφέροντος που αφορά το κοινωνικό σύνολο και των αξιώσεων για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου [βλ. σε σχέση με το άρθρο 1 του ΠΠΠ της ΕΣΔΑ, ΕΔΔΑ James και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου, απόφαση της 21.2.1986,

που ακολουθείται παγίως]» (βλ. ΣτΕ 162/2020, σκέψ. 16). Ειδικότερα, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, «(...) ο μηχανισμός αυτόματης επιστροφής (claw back) του άρθρου 11 του ν. 4052/2012, όπως ισχύει, υποβαλλόμενος στον οριστικό έλεγχο του Συμβουλίου της Επικρατείας υπό τις συνθήκες της θέσπισής του, δεν δύναται να χαρακτηριστεί ως μέτρο μη αναγκαίο και απρόσφορο (και, μάλιστα, προδήλως) που θίγει τον πυρήνα των δικαιωμάτων (που απορρέουν) από το Σύνταγμα και το άρθρο 1 του ΠΠΠ της ΕΣΔΑ. Τούτο, διότι το μέτρο είναι προσωρινό και δυνάμενο να καταλάβει το σύνολο της δημόσιας φαρμακευτικής δαπάνης, δοθέντος ότι για τη λήψη του αρκεί η εκτίμηση των ορίων αντοχής της εθνικής οικονομίας κατά την τριετία 2016 - 2018 που έγινε από τον νομοθέτη (ΣτΕ 1590/2018 7μ., 3047/2017 7μ.), χωρίς να συνιστά αναγκαία προϋπόθεση για τη θέσπιση του μέτρου η παράλληλη νομοθετική επιδίωξη της αποτροπής χορήγησης φαρμάκων που δεν καλύπτουν πραγματικές θεραπευτικές ανάγκες (ΣτΕ 1590-1/2018 7μ.)» (βλ. ΣτΕ 162/2020, σκέψ. 16).

Κρίθηκε, εξ άλλου, ότι ο μηχανισμός clawback δεν αντιβαίνει στα άρθρα 34 επ., 49 επ. και 56 επ. της ΣΛΕΕ και στις διατάξεις της Οδηγίας 89/105 του Συμβουλίου ΕΟΚ της 21.12.1988 «σχετικά με τη διαφάνεια των μέτρων που ρυθμίζουν τον καθορισμό των τιμών των φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση και την κάλυψη του κόστους τους στα πλαίσια των εθνικών ασφαλιστικών συστημάτων υγείας» (ΕΕ L 40 της 11.2.1989, σελ. 40 επ.), ούτε τίθεται ζήτημα περιορισμού «της ασκήσεως της κατοχυρωμένης στο άρθρο 16 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. επιχειρηματικής ελευθερίας», ενώ παρίσταται ως κατάλληλο μέτρο για την επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών (ΣτΕ 1784/2019).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην επικαιροποιημένη Έκθεσή της για την Ελλάδα, υπό τον τίτλο «Enhanced Surveillance Report - Greece» (Ιούνιος 2021), τονίζει ότι «[ο]ι αρχές πέτυχαν τον στόχο του 30% σχετικά με την κεντρική προμήθεια δαπανών για υγειονομική περίθαλψη, μια συγκεκριμένη δέσμευση, λαμβάνοντας ταυτόχρονα μέτρα για την επιτάχυνση της συλλογής των ποσών clawback και της επανέναρξης των εργασιών σχετικά με την πρωτογενή μεταρρύθμιση της υγειονομικής περίθαλψης» και επισημαίνει ότι «η συλλογή των ποσών αυτόματης επιστροφής clawback προχωρά παρά τις καθυστερήσεις» και ότι ειδικά στον κλάδο υγείας εναπόκειται «[στις] αρχές [ν]α ολοκληρώσουν την πλήρη αντιστάθμιση και τη συλλογή των ποσών clawback έως τον Ιούνιο κάθε έτους για το προηγούμενο ημερολογιακό έτος (...)» (βλ. Enhanced Surveillance Report Greece, June 2020, Institutional Paper 150, σελ. 10 και 29-30 αντίστοιχα, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/ip150_en.pdf).

10. Επί του άρθρου εβδομηκοστού

Με την προτεινόμενη διάταξη εισάγεται ασυμβίβαστο της ιδιότητας του Προέδρου, του Αντιπροέδρου, του Γραμματέα και του Ταμία του Φαρμακευτικού Συλλόγου με την ιδιότητα του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου των Συνεταιρισμών Φαρμακοποιών (ΣΥ.ΦΑ.). Προκειμένου ο θεσπιζόμενος περιορισμός να είναι συμβατός προς τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 1 του Συντάγματος, ευνόητο είναι ότι πρέπει να στοχεύει αποκλειστικά στη διασφάλιση της αποφυγής σύγκρουσης συμφερόντων, χωρίς υπέρβαση του αναγκαίου μέτρου για την επιδίωξη του σκοπού του νόμου.

11. Επί του άρθρου εβδομηκοστού πρώτου

Στο τελευταίο εδάφιο της πρώτης παραγράφου εκ παραδρομής αναφέρεται ότι «εξακολουθούν να υφίσταται τα έκτακτα μέτρα», αντί του ορθού «εξακολουθούν να υφίστανται τα έκτακτα μέτρα».

12. Επί του άρθρου εβδομηκοστού έβδομου

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 54 του ν. 4690/2020, ειδικευμένοι ιατροί κλάδου Ε.Σ.Υ. που μετακινήθηκαν προσωρινά, δύνανται, με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Υγείας, να μετατεθούν στον φορέα όπου μετακινήθηκαν με τον βαθμό που κατέχουν, σε κενή οργανική θέση Μ.Ε.Θ., άλλως σε προσωποπαγή, μετά από αίτησή τους και αιτιολογημένη σύμφωνη γνώμη του Διοικητή της Υγειονομικής Περιφέρειας όπου υπάγεται ο φορέας υποδοχής. Περαιτέρω, σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου, «σε περίπτωση που οι αιτήσεις των ιατρών είναι περισσότερες από τις υπάρχουσες κενές οργανικές θέσεις, η μετάθεση γίνεται μετά από εισήγηση του Διοικητή της Υ.ΠΕ.».

Δεν καθίσταται σαφές πώς η ρύθμιση που εισάγεται με την ως άνω φράση συνέχεται με τα αναφερόμενα στην προτεινόμενη παράγραφο 2 ούτε αποσαφηνίζεται η σχετική διαδικασία.

13. Επί του άρθρου ογδοηκοστού ένατου

Με το άρθρο 89 θεσπίζεται η δυνατότητα ηλεκτρονικής σύνταξης και υποβολής των δηλώσεων της παρ. 6 του άρθρου 33 του π.δ. 18/1989, της παρ. 2 του άρθρου 133 του ν. 2717/1999 και του άρθρου 231 του ν. 4700/2020 περί παράστασης χωρίς αυτοπρόσωπη εμφάνιση στο ακροατήριο του ΣτΕ, του Ελεγκτικού Συνεδρίου και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, αντίστοιχα, καθώς και ηλεκτρονικής αποστολής από τη Γραμματεία του δικαστηρίου στους πληρεξουσίους δικηγόρους ή τους διαδίκους της έκθεσης του άρθρου 22 του π.δ. 18/1989 ή του άρθρου 128Α του ν. 2717/1999. Η δυνατότητα αυ-

τή είχε χορηγηθεί για περιορισμένο χρονικό διάστημα με τους νόμους 4722/2020 και 4764/2020, στο πλαίσιο ρυθμίσεων για την προστασία της δημόσιας υγείας από τις συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19. Με την προκειμένη διάταξη παγιώνεται, χωρίς χρονικό όριο, η εν λόγω δυνατότητα, η οποία αποτελεί δικονομική διευκόλυνση προς τους πληρεξουσίους δικηγόρους και τους διαδίκους, στο πνεύμα της σύγχρονης ψηφιακής εποχής. Τίθεται, ωστόσο, το ερώτημα αν θα ήταν νομοτεχνικά προσφορότερο η ρύθμιση αυτή να ενταχθεί ως τροποποίηση-προσθήκη στα οικεία άρθρα (ήτοι το άρθρο 33 παρ. 6 του π.δ. 18/1989, το άρθρο 133 παρ. 2 του ν. 2717/1999 και το άρθρο 231 του ν. 4700/2020), προκειμένου να διευκολυνθεί η εφαρμογή της, αλλά και η πληρότητα των ανωτέρω νομοθετημάτων. Επίσης, προβληματισμός γεννάται από τη χρήση της λέξης «υπεύθυνες», καθώς οι εν λόγω δηλώσεις δεν ταυτίζονται με την υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986.

Αθήνα, 28 Ιουνίου 2021

Οι εισηγητές
Κωνσταντίνος Δεληκωστόπουλος
Επιστημονικός Συνεργάτης
Λεμονιά Φραγκή
Ειδική Επιστημονική Συνεργάτις

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών